

Marie jako královna nebes
Diego Vélazquez

KORUNOVACE MADON: ZOSOBNĚNÍ BAROKA

HIA278 Barokní kultura
ve střední Evropě

VÝZNAM MARIÁNSKÝCH KORUNOVACÍ

PROČ O KORUNOVACÍCH MLUVIT?

- ❖ nejmasovější, nejhonosnější, nejdražší, nejkrásnější, nejbaroknější projev barokní kultury
- ❖ "nejdokonalejší a úplný způsob vyjádření všeho, co baroko představovalo a čeho chtělo dosáhnout"
- ❖ **významy:**
- ❖ velkolepá barokní slavnost, vrchol všech složek barokního umění
- ❖ projev zbožnosti a úcty k Panně Marii
- ❖ reprezentace a sebereprezentace církve,

Korunovace Panny Marie Rubense

HISTORIE KORUNOVACÍ MADON

- ❖ první obraz Panny Marie od sv. Lukáše
- ❖ 732: první korunovace za Řehoře III., ikonoklasmus
- ❖ 838: Řehoř IV. korunuje obraz Panny Marie v kostele sv. Kalista v Římě
- ❖ kolem roku 1500 procesí měšťanů z Recanati do Loreta, morová epidemie, výnos Julia II. z roku 1503, zakazující sejmut korunu

- v první polovina 17. století: formování zásad a pravidel korunovace
- v fond hraběte Alexandra Sforzy Pallaviciniho na korunky (jezuiti)
- v nejprve pouze Řím
- v 1715: první korunovace mimo Itálii, Tersatto (Trsat)
- v 1717: první korunovace ve střední Evropě, Čenstochová a Troky (Trakai)

- ❖ České korunovace:
  - ❖ 1732: Svatá Hora u Příbrami
  - ❖ 1732: Svatý Kopeček u Olomouce
  - ❖ 1736: Brno, klášter sv. Tomáše
  - ❖ augustiniáni, jezuité a premonstráti

- ❖ budování a legitimizace vlády Habsburků
- ❖ unifikace, univerzalita střední Evropy
- ❖ regionální odlišnosti

REKONSTRUKCE KORUNOVACE

ZJEVENÍ OBRAZU

- v místa zjevení
- v prostí lidé
- v pasáčci, čeledíni, děti, starci
- v biblická jména nálezců
- v šlechta a duchovenstvo
- v obrazy mají své animátory

Panna Marie Āenstochovská

STAROBYLOST OBRAZU

- ❖ atribuce obrazu sv. Lukášovi
- ❖ obraz namalovaný anděly
- ❖ Mandylion/obraz z Edessy/Spas nerukotvornyj
- ❖ poničení obrazu ikonoklasty
- ❖ replika jiného svatého obrazu:
Panna Marie Čenstochovská či
Panna Marie Sněžná (Salus Populi Romani)
- ❖ přivezení obrazu z
Říma/Konstantinopole

Giorgio Vasari, sv. Lukáš maluje Pannu
1565

ZÁZRAČNOST OBRAZU

- v o 70% zázraků informovala šlechta
- v obraz mohl být zvláště zázračný pro určité společenské vrstvy či konfese

KNIHY ZÁZRAKŮ

- ❖ vychází z antické tradice, rozšiřování kultu
- ❖ zázraky v Novém zákoně
- ❖ činnost sv. Augustina
- ❖ Tridentský koncil, role biskupa
- ❖ vedeny i v nekatolických konfesích
- ❖ netypické pro pravoslaví
- ❖ rukopisy/staré tisky

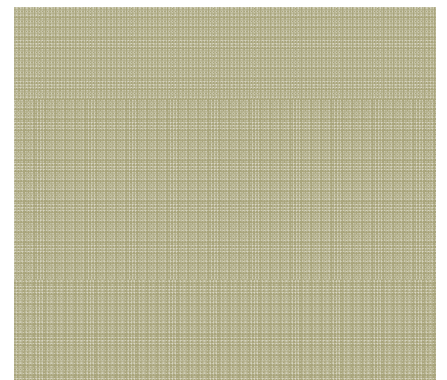
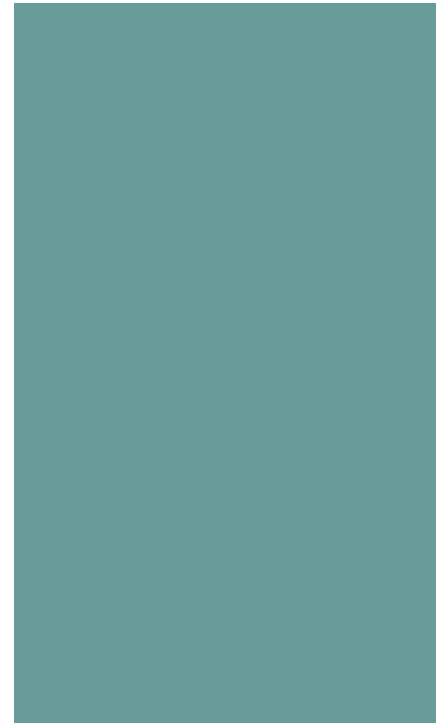

TYPOLOGIE ZÁZRAKŮ

v 1. zázračná uzdravení

1749: Michal Barwiński vypadl za jízdy z kočáru:

"Poranil si těžce levý bok a zlomil žebra, nemohl dýchat, druhý den si nechal pustit žilou, objednal si také u lékárníka v Zamości mazání a další léky, jiné si koupil ve Vladimiru. Otok se trochu zmenšil, ale stále trpěl silnou bolestí. Udělalo se mu lépe, když pomyslel na zázračný obraz v Lucku a když tam přijel, byl už úplně zdráv."

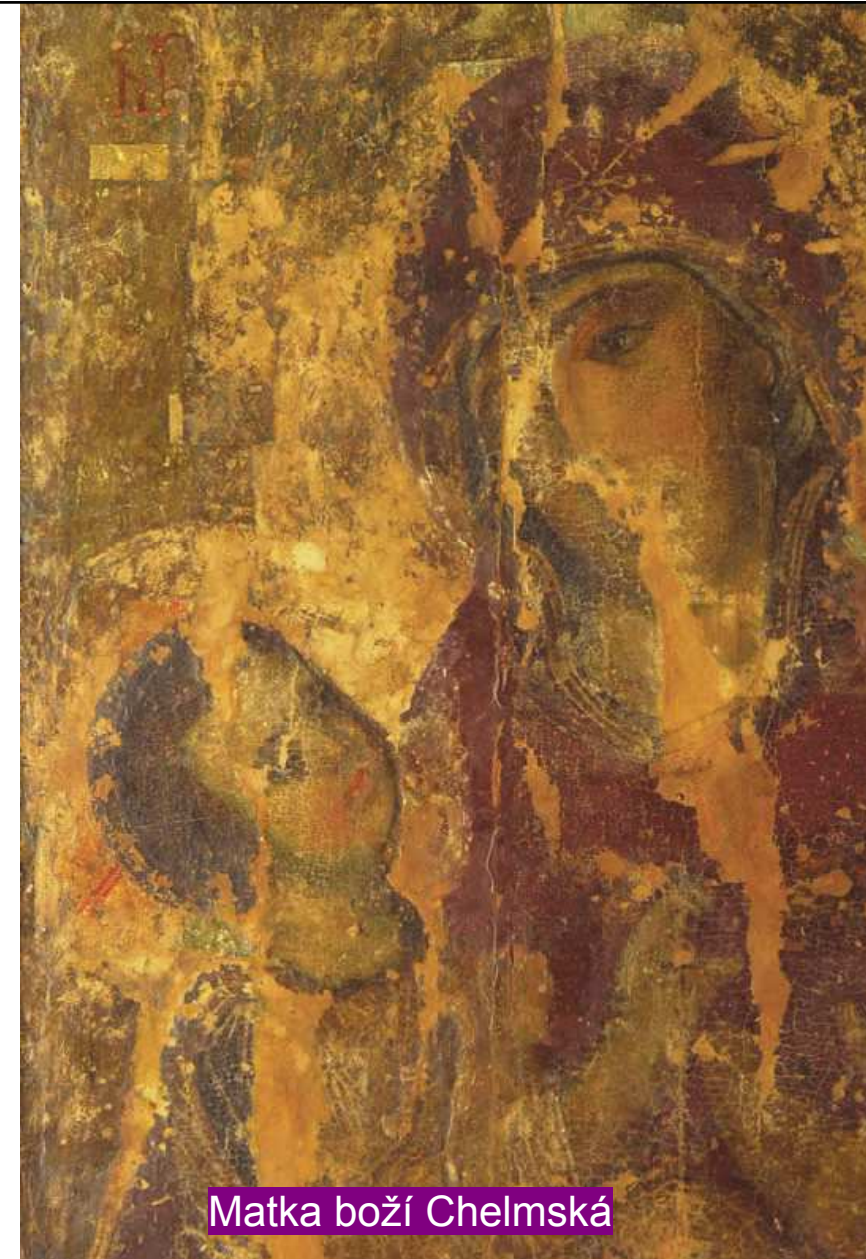

1749: manželka číšníka ze Žytomyru Barbara Puloszyńská těžce onemocněla:

"Používala všechny dostupné léky, ale neměly žádný účinek, na druhý den upadla do letargie, bylo jí uděleno poslední pomazání. V

den korunovace zázračného luckého obrazu jí manžel Jan daroval neznámý olej, který vypila a v tu chvíli se uzdravila."

- ❖ nemoc jako boží trest za hříchy, možnost vykoupení
- ❖ kletby a očarování
- ❖ navrácení zraku
- ❖ zázračná voda (Počajiv)
- ❖ epidemie, "morové povětrí"
- ❖ vymítání d'ábla, duševní choroby
- ❖ záchrana matky či dítěte při porodu, neplodnost

Matka boží Chelmská

❖ 2. vzkříšení

V červenci 1618 zemřelo dítě Žofie Lanckoroňské v Ležajsku:

"Zoufalá matka ale neztrácela víru a modlila se k Panně Marii Ležajské, když v tom dítě začalo zívát a podívalo se na ni."

Po smrti svého muže Bazyla Szkarpytky se jeho žena usilovně modlila:

"Přečistá Panno přežívající v obraze počajivském, vidíš, jaká jsem sirota, když mě manžel opustil a nechal mě zde s dětmi." Poté omyla tělo manžela, a zavolala kněze, aby provedl pohřeb. Během příprav se muž probudil a referoval o svém pobytu v nebi."

Matka boží Počajivská

3. konverze, návrat k víře

1613, neznámá protestantská kněžna přijala katolickou víru

"Ta žena měla dva syny, které vychovávala v luteránské víře. Jeden z nich přestoupil na katolictví, druhý však, stejně jako matka, se zatvrdil ve svém vyznání. Když poté těžce onemocněl a žádné léky nepomáhaly, jeho matka se přišla pomodlit k Panně Marii Sokalské a on se uzdravil."

Matka boží Sokalská

1677, pruský poručík Wilhelm Klelandt, protestant

"Tento poručík postřelil při souboji svého rivala, rána se ukázala jako smrtelná, po třech dnech šlechtic zemřel. Protestant ze strachu před trestem uprchl a skrýval se, na útěku před žoldnéři se dostal do kláštera baziliánů. Ti jej nemohli vydat žoldnéřům, Klelandt se později kál ze svých hříchů před svatým obrazem Panny Marie, vyzpovídal se ze své hereze, přijal pravou víru a také mnišskou kutnu."

4. Přímluvy, pomoc

Kolem roku 1600

"Soudem byla jedna žena obviněna a nucena zaplatit několik desítek tisíc, a ačkoliv byla nevinná, soudci a mocní páni díky své zkaženosti nechtěli zajistit spravedlnost. Tehdy se projevila veliká moc zázračného obrazu Panny Marie Sokalské, o jejíž ochranu žena prosila. Když mělo dojít k přečtení rozsudku, všichni soudci nedokázali promluvit, vyšší moc jim svázala ústa a jazyk. Tento zázrak všechny natolik vyděsil a přesvědčil o nezměrné moci Panny Marie, že okamžitě vydali správný dekret."

1656, Lukasz Górski je nespravedlivě obviněn a odsouzen k smrti:

"V noci před popravou stráž tak tvrdě usnula, že neslyšela, jak se železné zámky cely samy odemkly, její dveře se otevřely a z nohou tohoto muže spadly okovy. Když vycházel Górski z vězení, uslyšel hlas: Neboj se, Panna Marie je s tebou."

5. pomoc v těžkých životních chvílích, při neštěstí

- ❖ útoky nepřátelských vojsk
- ❖ ochrana poutníků a všech na cestách
- ❖ požáry

6. ochrana domácích zvířat

1651, sedlák Klodnicki pojil koně v řece Bug

"Klodnicki přivedl koně k díře v ledu, aby se napil z řeky, ale zvíře uklouzlo a spadlo do díry. Nijak se nedařilo ho vytáhnout ven. Tehdy Klodnicki zvolal: "Panno Marie Sokalská, zachraň mého koně z řeky a já ho věnuji klášteru. Kůň vyskočil z řeky."

Matka boží Ostrobramská

cca.

kočí

Daniel Kulik

novhorodské

1700,

podkomoří

"Kočímu paní podkomoří Skarzyńské byli ukradeni tři nejlepší koně, Kulik je hledal po lesích, bál se hněvu své paní. Když už byl u konce svých sil, obrátil se k Panně Marii Počajivské a poprosil ji o pomoc. Zvířata byla poté šťastně nalezena."

7. Nezvyklosti, přírodní jevy

1618, Ležajsk

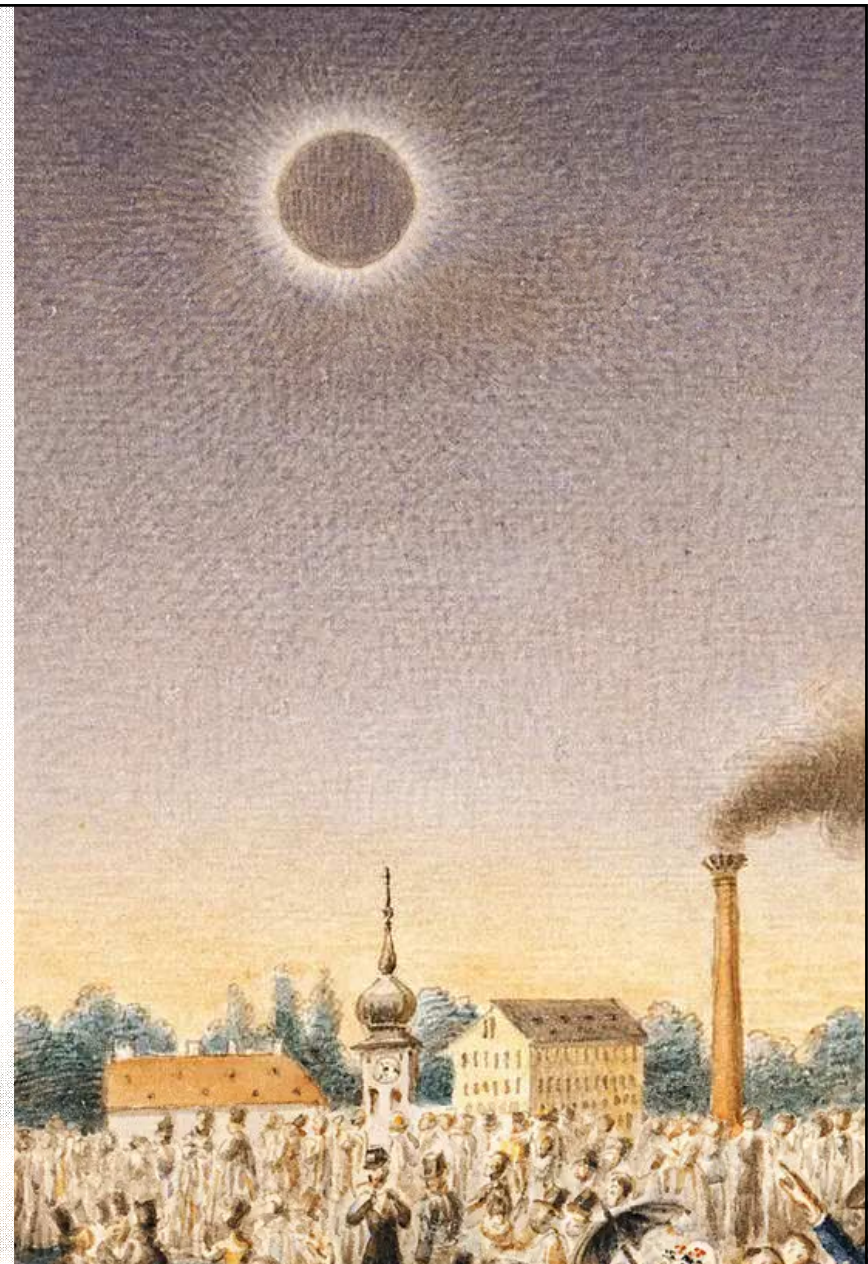
"Při východu slunce se objevila hořící kometa, která proletěla z jihu na západ. Její zjevení vyvolalo velkou paniku mezi lidmi ve městě, kteří se začali modlit, aby tento jev byl dobrým znakem a prosili o ochranu Pannu Marii."

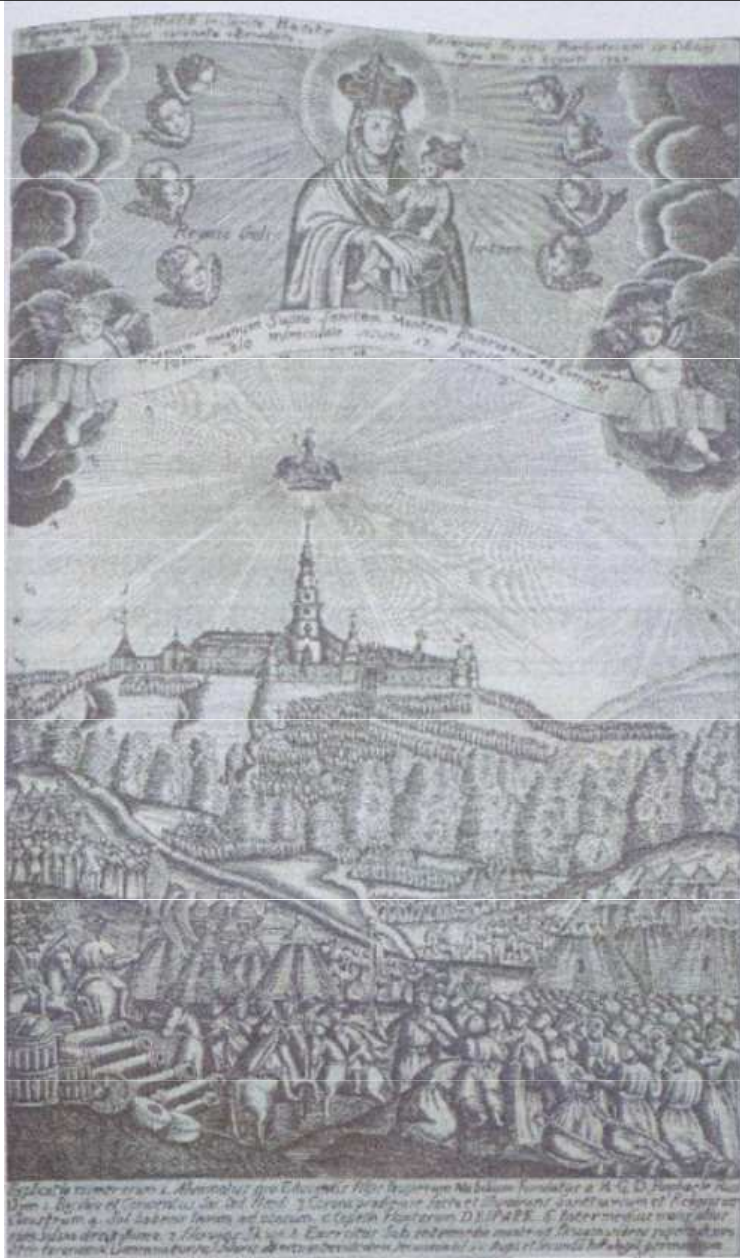

1756, Berdyčov

"Zvláštním zázrakem se projevila boží moc, několik týdnů před korunovací se nad berdyčovským kostelem okolo druhé hodiny po poledni zjevil vavřínový věnec ozářený nebeským světlem, v jehož středu bylo jméno Panny Marie. Celé toto zázračné představení trvalo asi půl hodiny."

DALŠÍ POSTUP

- ❖ vyslání poselství do Říma
- ❖ výroba korunek a jejich fundace
- ❖ transport korunek z Říma
- ❖ příprava na korunovaci
- ❖ úskalí procesu
- ❖ zapojení vojska
- ❖ zázemí pro poutníky

Matka boží Lvovská

PRŮBĚH JEDNÉ KORUNOVACE

- ❖ nárůst počtu zázraků s blížící se korunovací
- ❖ vztyčení slavobrán, hudba, ohňostroje, fasády, přehlídky
- ❖ místa korunovace
- ❖ pamětní mince, kázání

<https://www.youtube.com/watch?v=wrAmvODIKj4>

Korunovace Rychvaldské matky boží